

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата юридичних наук, доцента Луцика Василя Васильовича на дисертаційне дослідження Дернового Віталія Валерійовича на тему «Розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців», подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження.

Значну небезпеку економічній стабільності й національній безпеці України упродовж останнього десятиліття становить стала тенденція до поширення корупції в усіх сферах життєдіяльності держави й суспільства. Відбувається криміналізація економіки, зокрема у сфері тендерних закупівель за державні кошти. Її розмах реально загрожує безперервному здійсненню народом своєї публічної влади, нівелює принципи верховенства права та верховенства закону, демократії, дотримання прав людини й соціальної справедливості. Без сумніву, саме корупція серед службових осіб завдає найбільших збитків державі, що спричиняються зазвичай такими особами шляхом зловживання ними своїм службовим становищем та й нерідко із залученням іноземців.

Серед корупційних кримінальних правопорушень діяння, пов'язані з залученням іноземців, є одним з найбільш латентних і таких, що важко документувати та розслідувати. Ознаками, що характеризують процес розслідування таких кримінальних правопорушень є: складність встановлення усіх співучасників учиненого кримінального правопорушення; значна тривалість розслідування корупційних кримінальних правопорушень, учинених із залученням іноземців, що пов'язано із необхідністю проведення процесуальних дій за межами України; способи вчинення таких кримінальних правопорушень часто пов'язані із застосуванням можливостей

дистанційного придбання та реєстрації іноземних компаній із залученням номінальних директорів; цим діянням властива особлива суспільна небезпека, адже вони супроводжуються спричиненням шкоди в особливо великому розмірі; необхідність застосування правових норм не лише національного законодавства, а й ратифікованих міжнародно-правових договорів тощо.

З огляду на зазначене, проведене В.В. Дерновим дисертаційне дослідження безумовно актуальне, сприяє як подальшому розвитку наукових та методичних засад розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, так і підвищенню ефективності таких розслідувань у практичній діяльності органів досудового розслідування. Актуальність теми підтверджується й тим, що обрана тема дослідження відповідає пріоритетам наукового забезпечення протидії кримінальним правопорушенням.

Відповідність дисертаційної роботи сучасним вимогам науки і практики. Дисертаційне дослідження ґрунтується на положеннях Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015), Стратегії сталого розвитку «Україна–2020» (Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015) та відповідає: Цілям сталого розвитку України на період до 2030 року, затвердженим Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019; Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 років, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ (МВС) України від 16 березня 2015 року № 275; Тематиці пріоритетних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженій наказом МВС України від 11 червня 2020 року № 454; Пріоритетним напрямам наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2020 роки (рішення Вченої ради від 26 грудня 2017 року, протокол № 28).

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 28 листопада 2017 року (протокол № 27).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність. Вивчення дисертації та наукових публікацій свідчить про логічну структуру роботи, що дало можливість дисертанту всебічно й повно дослідити задекларовану тему

у межах визначеного обсягу дисертаційного дослідження.

Здобувачем, з погляду опонента, правильно сформульовані об'єкт і предмет дослідження. Він продемонстрував знання сучасних наукових методів пізнання, засвідчив вміння їх правильного застосування, що позитивно відбилася на результатах дисертаційного дослідження, підтверджує його наукову обґрунтованість і новизну розроблених теоретичних висновків і науково-практичних рекомендацій, що виносяться на захист.

Аналіз дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що мета, яку ставив перед собою дисертант, а саме – розроблення теоретичних положень і криміналістичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення організації й тактики досудового розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців (с. 18 дисертації).

Результати роботи В.В. Дернового є достатньо аргументованими, а тому і переконливими, вони одержані завдяки широкому використанню різноманітних методів наукового дослідження, аналізу значної кількості нормативно-правових актів, у тому числі міжнародного характеру, законодавства інших країн, наукових праць в галузі теорії права, міжнародного права, криміналістики та кримінального процесу.

При написанні роботи автор проаналізував достатню кількість джерел (237 найменувань), ґрунтовно та критично вивчив роботи не лише українських правників, а й зарубіжних, що дало йому змогу вирішити важливу наукову задачу, дати відповіді на актуальні й суттєві питання, сформулювати пропозиції та рекомендації з подальшого вдосконалення розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців.

Достовірність і обґрунтованість зроблених у дисертації висновків забезпечується емпіричними даними, зокрема статистичні й аналітичні матеріали НАБУ, Офісу Генерального прокурора, Національного банку України (НБУ), Державної судової адміністрації України, Міністерства фінансів України, Державної служби фінансового моніторингу України (Держфінмоніторинг), результати вивчення 70 кримінальних справ (матеріалів кримінальних проваджень) щодо кримінальних правопорушень,

досудове розслідування в яких завершено Головним слідчим управлінням Генеральної прокуратури України та Головним підрозділом детективів НАБУ (2010–2020 роки); зведені дані опитування 198 працівників органів досудового розслідування та прокурорів, зокрема 50 детективів НАБУ і 50 прокурорів; досвід роботи автора в органах прокуратури України й НАБУ.

Підтвердженням достовірності наукових положень і висновків, викладених в дисертації, також є належна методологія дослідження. Виконана робота ґрунтується на загальному діалектичному методі пізнання соціальних явищ та процесів, відповідно до якого проблеми, що вирішуються в дисертації, розглядаються в єдності їх соціального змісту та правової форми. Під час дослідження автором використовувалися й інші методи дослідження, такі як: формально-логічний, історико-правовий, порівняльно-правовий, соціологічний та ін.

Таким чином, обґрунтованість та достовірність одержаних дисертантом результатів, сформульованих висновків і пропозицій забезпечені завдяки використанню широкого кола наукових джерел, різноманітних методів наукового та практичного аналізу. Постановка завдань, визначення об'єкту, предмету та мети наукового пошуку є чіткими і зрозумілими та цілком відповідають загальним вимогам. Завдання наукової праці здобувачем загалом виконані і мета досягнута.

Наукова новизна положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Робота В.В. Дернового є одним із перших у сучасній вітчизняній науці криміналістиці комплексним монографічним дослідженням теоретичних і практичних проблем досудового розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців

У дисертації сформульовано низку висновків, пропозицій та рекомендацій, які характеризуються новизною та сукупно допомагають вирішити ряд важливих теоретичних і практичних проблем. Серед них, зокрема такі:

– обґрунтовано, що обстановка вчинення заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців охоплює низку дій як в Україні, так і за її межами. Дії залучених іноземців до заволодіння чужим майном за межами України можуть мати як

протиправний, так і правомірний характер, коли дії здійснюють наймані працівники (наприклад, номінальні директори панамської чи кіпрської компаній, що виконують лише формальну роль і не мають інформації стосовно джерел походження коштів на рахунках товариства, ні щодо їх подальшого використання);

– встановлено обставини, які перешкоджають процесу розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців (відсутність повної ідентифікації та верифікації бенефіціарного власника рахунків, які відкривають у банківських установах; тривалість отримання відповідей на запити в кримінальних провадженнях за лінією міжнародної правової допомоги від окремих країн (Республіка Кіпр, Китайська Народна Республіка, Велика Британія);

– систематизовано перелік публічних баз даних іноземних держав, за допомогою яких є можливість отримати інформацію про власників іноземних компаній та їхні установчі документи, фінансову звітність, іншу важливу інформацію, яка є важливою криміналістичною інформацією під час розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців;

– положення, згідно з яким проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених із використанням іноземців, має бути спрямовано на встановлення дійсного бенефіціара коштів, одержаних злочинним шляхом, що здійснюють насамперед шляхом вилучення банківської документації суб'єктів підприємницької діяльності, на яких акумулювалися кошти від злочинної діяльності, аж до кінцевого їх отримувача;

– методику розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців. Перш ніж направляти запити про міжнародну правову допомогу до іноземних країн, слід використовувати можливості публічних баз даних іноземних країн для перевірки наявності в них інформації про фізичних чи юридичних осіб,

які брали участь у тендері чи переговорній процедурі. Причому подальше надсилання запитів про міжнародну правову допомогу в кримінальних провадженнях, пов'язаних із розслідуванням окресленої категорії кримінальних правопорушень, доцільно сфокусувати саме на отриманні інформації про рух грошових коштів, одержаних компаніями-нерезидентами, які були задіяні в кримінальних правопорушеннях, встановлення бенефіціарних власників цих компаній, насамперед зареєстрованих в офшорній зоні, а також вилученні необхідної фінансово-господарської документації;

– твердження, згідно з яким під час розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, доказуванню підлягають обставини:

1) передбачені ст. 91 КПК України;

2) встановлені диспозицією ст. 191 Кримінального кодексу (КК) України;

3) які не належать до предмета доказування, але мають важливе значення для розгляду справи по суті (отримання коштів службовою особою та перевірка наявності в її діях інших ознак кримінального правопорушення);

– положення, за яким створення антиконкурентного середовища перед проведенням тендерних процедур є однією з передумов для реалізації схеми заволодіння коштами державних підприємств, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців;

– твердження, відповідно до якого найтипівішими випадками заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців є оплата товарів за ціною, яка перевищує їхню реальну вартість.

Практичне значення результатів дослідження. Одержані автором результати дисертаційного дослідження можуть бути використані за різними напрямками правової діяльності. Сформульовані і аргументовані у дисертації

теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані та використовуються у:

– *законотворчій діяльності* – під час опрацювання змін і доповнень до КПК і КК України, законів України «Про банки і банківську діяльність», «Про публічні закупівлі» (лист Національної академії внутрішніх справ від 12 березня 2019 року № 46/03/10Вр);

– *практичній діяльності* органів досудового розслідування, насамперед детективів НАБУ, щодо здійснення досудового розслідування в кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення, пов'язані із заволодінням чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців (довідка Академії фінансового моніторингу від 9 жовтня 2020 року; акт НАБУ від 11 жовтня 2021 року);

– *освітньому процесі та науково-дослідній діяльності* – під час підготовки лекцій, методичних рекомендацій і дидактичних матеріалів з навчальних курсів «Криміналістика», «Актуальні проблеми розкриття та розслідування злочинів», а також під час проведення занять за відповідними дисциплінами в системі підготовки та підвищення кваліфікації слідчих і працівників оперативних підрозділів (акт Національної академії внутрішніх справ від 5 травня 2020 року).

Оцінка змісту дисертації. Дисертація має чітку структуру: складається зі вступу та трьох розділів, які містять 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації – 278 сторінок, із них основний текст викладено на 226 сторінках, список використаних джерел (237 найменувань) становить 22 сторінки та 8 додатків на 28 сторінках.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, охарактеризовано ступінь її наукової розробки; зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дисертаційного дослідження; науково-теоретичне підґрунтя, нормативно-правову основу, емпіричну базу, сформульовано наукову новизну, практичне значення результатів, що були отримані, наявність публікацій за темою дисертації та розкрито її структуру.

Розділ 1 «Методологічні основи дослідження та криміналістична характеристика заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців» складається з трьох підрозділів, у яких автор послідовно аналізує стан наукових досліджень з проблем розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців, способи вчинення цього кримінального правопорушення, а також інші елементи криміналістичної характеристики заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців.

Дисертант доводить, що проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень, учинених із залученням іноземців, має бути спрямовано на встановлення дійсного бенефіціара розрахункового рахунку компанії, на які надійшли кошти, одержані злочинним шляхом, що здійснюються насамперед шляхом вилучення банківської документації суб'єктів підприємницької діяльності, на яких акумулювалися кошти від злочинної діяльності, аж до кінцевого їх отримувача (стор 89).

Позитивної оцінки та схвалення заслуговує позиція дисертанта щодо того, що обстановка заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, передбачає низку дій як в Україні, так і за її межами. Водночас дії залучених іноземців за межами України можуть мати як протиправний, так і правомірний характер, коли дії здійснюють наймані працівники, як, наприклад, номінальні директори панамської компанії, що виконують лише формальну роль і не обізнані ні щодо джерел походження коштів на рахунках товариства, ні щодо подальшого їх використання (стор 94).

У розділі 2 «Початковий етап розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців» автором досліджено: обставини, що підлягають

встановленню на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців; типові слідчі ситуації та версії початкового етапу розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців; використання на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців, публічних баз даних іноземних країн і можливостей органів фінансового моніторингу.

У цій частині роботи дисертантом вказується на те, що на початковому етапі розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, необхідно встановити вартість обладнання, яке було закуплено, і розмір корупційної складової під час здійснення операцій з купівлі-продажу обладнання.

У процесі досудового розслідування кримінального провадження трапляються випадки, коли факт спричинення збитків неможливо встановити шляхом вивчення бухгалтерської документації. Це можуть підтверджувати матеріали проведених негласних слідчих (розшукових) дій, під час яких встановлений факт змови між учасниками тендерної процедури з керівником і членами тендерного підприємства щодо попереднього завищення очікуваної вартості закупівлі та цінових пропозицій, які вносять до державного підприємства з метою подальшого скерування частини коштів у їх інтересах.

Дисертант доводить, що заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців вчиняють переважно в умовах неочевидності. Сторона захисту завжди буде наполягати, що це господарські правовідносини між суб'єктами підприємницької діяльності. Державні органи контролю при проведенні перевірок будуть стверджувати, що: під час проведення тендерних процедур

не було допущено порушень вимог закону; укладення договору було проведено лише після прийняття колегіального рішення тендерного комітету (конкурсною комісією); контрагент у вигляді іноземної юридичної особи має належну репутацію, зареєстрований у європейській країні та має розрахунковий рахунок, відкритий у банківській установі з високою репутацією; первинну фінансово-господарську документацію знищено; немає даних про завищення вартості обладнання, що закуповують, та неможливо встановити її ринкову вартість у зв'язку з тим, що таке обладнання на митну територію України постачають уперше; державне підприємство, якому завдано збитків, заперечує факт їх настання тощо.

Крім того, дисертантом обґрунтовано та сформульовано висновки, що у практичній діяльності на питання відшукання майна, на яке може бути накладено арешт, слідчі/детективи спрямовують недостатньо уваги. Слідчі/детективи акцентують на цьому лише тоді, коли розслідування кримінального провадження вже знаходиться на стадії завершення, а активи підозрюваних вже змінили структуру своїх власників, що суттєво знижує шанси накласти арешт на майно. Звісно, не завжди можна виділити для вчинення цих дій окремого слідчого/детектива, а тим паче окремих підрозділ, як рекомендують фахівці Світового банку, однак на першочерговому етапі розслідування окремим блоком у плані розслідування необхідно визначити заходи, які слід здійснити з метою забезпечення майбутньої конфіскації майна, а процесуальним керівникам, керівникам органів досудового розслідування та старшим слідчих груп варто доручати цю ділянку роботи конкретному слідчому/детективу й перевіряти обсяг проведених із цією метою заходів.

У розділі 3 «Проведення слідчих (розшукових), інших процесуальних дій та заходів міжнародного співробітництва під час розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців» дисертант розглядає особливості: проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час

розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців; проведення інших процесуальних дій під час розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців; видачі осіб (екстрадиція) під час розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців; міжнародної правової допомоги під час проведення процесуальних дій у процесі розслідування окресленої категорії кримінальних правопорушень.

Дисертант вірно зазначає, що на сучасному етапі функціонування держави проблеми доказування в кримінальних провадженнях про корупційні кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності є надзвичайно актуальними, що обумовлено постійним еволюціонуванням корупції у світі як соціального явища, а також тим, що запобігання корупції є пріоритетним напрямом державної політики, адже корупційні кримінальні правопорушення не тільки становлять загрозу економіці країни, а й впливають на функціонування інституцій держави загалом (стор 168).

Автор на підставі здійсненого аналізу виокремив слідчі (розшукові) дії, які найчастіше проводять у провадженнях зазначеної категорії, а саме: допит, обшук, огляд місця події, огляд документів, проведення експертизи. Такі слідчі (розшукові) дії, як одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб, слідчий експеримент, пред'явлення особи чи речей для впізнання, проводять, якщо в них виникає необхідність (стор. 169).

Теоретичне та практичне значення має сформульоване автором твердження, що одним із найважливіших етапів розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем із залученням іноземців, є вчасна та якісна підготовка запитів про міжнародну правову допомогу. Стороні обвинувачення, з огляду на наявну інформацію, слід у максимально стислі строки визначитися з обсягом необхідної від компетентних органів іноземних

країн правової допомоги, порядком і правовими підставами для її отримання (стор. 200).

Заслуговує підтримки позиція дисертанта, що швидкому виконанню запиту про міжнародну правову допомогу може сприяти зазначення в ньому інформації про те, що його необхідно проводити відповідно до внутрішнього права запитуваної держави-учасниці. Деякі слідчі, навпаки, порушують питання щодо проведення запитуваних процесуальних дій за законодавством України, доцільність чого достатньо сумнівна й істотно ускладнює для запитуючої сторони його виконання, потребує додаткових витрат на його підготовку, зокрема здійснення перекладу норм КПК України мовою запитуваної сторони (стор. 202).

У результаті проведеного дослідження здобувачем запропоновані та сформульовані пропозиції щодо удосконалення методики заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців.

Наприкінці кожного розділу і всієї дисертації загалом В.В. Дерновим наводяться висновки, в яких конкретно характеризується зміст розглянутих питань (стор. 94-95, 164-166, 220-221, 222-226).

У публікаціях здобувача достатньо відображені всі розділи дисертаційного дослідження.

Зроблені В.В. Дерновим наукові висновки мають вагому аргументацію, є належним чином обґрунтованими і характеризуються високим рівнем достовірності. Крім розглянутих вище, в роботі містяться й інші положення, висновки, рекомендації, які в сукупності й забезпечують цілісність проведеного дослідження, результати якого апробовані на шести міжнародних науково-практичних конференціях, круглих столах та опубліковано в десяти наукових роботах, з яких: 5 статей – у наукових фахових виданнях, одна стаття – в закордонному періодичному науковому виданні.

Оформлення дисертації відповідає усім вимогам, що пред'являються до

цього виду робіт. Структура є цілком логічною, розкриття змісту послідовним.

Матеріал дисертації викладено логічно, послідовно, з необхідним співвіднесенням загальних та конкретних питань, формулюванням необхідних наукових дефініцій відповідно до обраної тематики, грамотно, літературною українською мовою, стиль викладу матеріалу – науковий.

Зміст дисертації свідчить про те, що автор виконав поставлене наукове завдання, показавши при цьому глибокі знання наукової літератури, чинного вітчизняного та зарубіжного законодавства, вміння їх всебічно аналізувати, переконливо відстоювати власну точку зору.

У цілому позитивно оцінюючи рецензовану працю, звернемо увагу на окремі дискусійні питання, які, на нашу думку, потребують або додаткової аргументації, або спеціальних пояснень під час захисту:

1. На стор. 19 дисертації у рубриці «Мета і задачі дослідження» автор зазначає перелік задач, які необхідно вирішити для досягнення поставленої ним мети, одна з яких «...висвітлити особливості взаємозв'язку деяких елементів криміналістичної характеристики вчинення заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців, передусім особи злочинця та способу вчинення цього кримінального правопорушення...», на наш погляд, вирішена частково. З основного змісту роботи, а саме підрозділу 1.3. «Інші елементи криміналістичної характеристики заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців» (стор. 63–93), вбачається, що дисертант приділив більше уваги такому елементу криміналістичної характеристики, як особа злочинця, та дещо поверхнево висвітлив інші. Також було б доцільно розкрити взаємозв'язок таких елементів: предмета злочинного посягання, обстановки вчинення кримінального правопорушення, особи злочинця та слідової картини.

2. У підрозділі 3.1. «Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування заволодіння чужим майном,

вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців» (стор. 167–173) автору необхідно було б обґрунтувати «особливість» проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування зазначеної категорії злочинів, зокрема проведення експертизи, наведенням певних емпіричних даних (наприклад, з матеріалів кримінальних проваджень тощо).

3. За результатом аналізу тексту дисертаційного дослідження, було б доцільно підкріпити отримані висновки по роботі результатами проведеного соціологічного дослідження (анкетування), які містяться в додатку Б (стор. 225-228), що надало їм би більшої переконливості й аргументації.

4. Робота значно би виграла від узагальнення запропонованих рекомендацій, які містяться в додатках В, Г, Д (стор. 259-271) щодо проведення слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій для збирання доказів під час розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим становищем із залученням іноземців.

Перелічені зауваження і побажання, зрозуміло, не вичерпують дискусії й щодо інших положень і висновків дисертації, яка, очевидно, буде продовжена під час її публічного захисту. Висловлені опонентом зауваження переважно мають дискусійний характер і, в цілому, не впливають на високу позитивну оцінку дисертації.

За своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною значущістю одержаних результатів, а також за авторськими публікаціями ця робота є внеском у розвиток вітчизняної науки в галузі кримінального процесу та криміналістики; судової експертизи; оперативно-розшукової діяльності.

ВИСНОВОК

Дисертація Дернового Віталія Валерійовича на тему «Розслідування заволодіння чужим майном, вчиненого шляхом зловживання службовим

становищем із залученням іноземців» є самостійною завершеною науковою працею, містить нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для науки кримінального процесу, за своїм змістом відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), пп. 9–12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, а її автор – Дерновий Віталій Валерійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Офіційний опонент –
кандидат юридичних наук, доцент,
заступник керівника департаменту –
керівник управління захисту викривачів
та обробки повідомлень про корупцію
Департаменту запобігання та протидії
корупції Національного агентства з
питань запобігання корупції**

 В.В. Луцик

*Достовірність підпису засвідчую
З керівника управління
по роботі з персоналом*

В. Луцик